

gammeldags virkende overtoninger. Men med suveræn sikkerhed bygger Rossen den indre spænding op ved at koncentrere sig om ansigterne og kroppene, og den fremragende *Eugen Shufstan* har fulgt Rossens intentioner med sit kamera. Kraftfuld i det visuelle udtryk er „The Hustler“ hele tiden, enkelt-prægnant uden fiffige virkninger, rolig i rytmen og ikke et øjeblik fraværende. Som Eddie Felson har *Paul Newman* fint lyttet sig ind til blandingen af det hårde og det blide i personen. Man glæder sig også over de forholdsvis ukendte ansigter i de øvrige roller. Som manageren er *George C. Scott* iskold uden at overdimensionere, men især *Jackie Gleason* er mesterlig som den tavse tyksak *Minnesota Fats*, der ved billardbordet bliver som en elegant danser. Usædvanligt er det også at møde *Piper Laurie* i rollen som den alkoholiserede, invalide pige. Det er glædeligt, om Rossen atter har fundet tilbage til den engagerede sociale og psykologiske realisme, hvorfra han startede. Man må atter regne med ham.

Ib Monty.

Medfølelse

A COLD WIND IN AUGUST („Kold vind i august“). Prod.: Troy Films 1960. Producer: Philip Hamilton. Ass. prod.: Robert L. Ross. Instr.: Alexander Singer. Manus.: Burton Wohl efter egen roman. Foto: Floyd Crosby. Klipping: Jerry Young. Musik: Gerald Fried. Medv.: Lola Albright, Scott Marlowe, Joe De Santis, Herschel Bernardi, Clark Gordon, Janet Brandt, Skip Young, Ann Atmar, Jana Taylor, Dee Gee Green.

Det meget væsentlige ved *Alexander Singers* debutfilm er dens medfølelse, dens konsekvente fornemmelse for tragedien i denne historie om konflikten mellem drømmen om at fastholde ungdommen og mødet med den grove virkelighed. Det er beklageligt, at *Alexander Singer* ofte anvender et forhibbet formsprog og kopierer en forældet ekspressionisme, og det er lige så beklageligt, at han har ladet *Scott Marlowe*, filmens syttenårige mandlige hovedperson, spille med forlorne manerer, kunstigt og skabagtigt. Men det er i denne sammenhæng langt mere beklageligt, hvis man overser, at *Singer* i denne film afslører et betydeligt talent for at komme sine medmennesker tæt ind på livet. Hans film er befriet for alle den pornografiske spekulations dumheder; dens pinagtige fortælling om strip tease-danserindens læggen an på den konne dreng og hendes efterhånden mere og mere håbløse, men ubrydelige binding til et menneske, der ikke føler andet end ube-

hag ved hende, repræsenterer ikke sensationalistisk snagen i grotesk tarvelighed, men et forsøg på at forstå, på at tolke denne lidelse. *Singers* ofte meget følsomme instruktion og *Lola Albrights* smukke og modige spil i hovedrollen giver filmen en fascinerende dramatisk spænding og en menneskelig tone, som er meget bevægende.

J. S.

Skønne spildte...

SPARTACUS („Spartacus“). Prod.: Bryna Productions, 1960. Instr.: Stanley Kubrick. Manus.: Dalton Trumbo efter *Howard Fast's* roman. Foto: Russell Metty. Musik: Arnold Schwarzwald. Dekor.: Russell A. Gausman, Julia Heron. Medv.: Kirk Douglas, Laurence Olivier, Jean Simmons, Charles Laughton, Peter Ustinov, John Gavin, Nina Foch, Herbert Lom, John Ireland, Woody Strode, John Dall, Tony Curtis.

Groucho Marx overværede for nogle år siden en forpremiere på en af de såkaldte mammutfilm med *Victor Mature* og *Hedy Lamarr* i hovedrollerne. Efter præsentationen spurgte en af filmens producenter *Groucho*, hvad han syntes om filmen. *Groucho* svarede: „No picture can hold my interest where the leading man's bust is larger than the leading lady's!“ Svaret er en vittig omgælse af alt det, en mindre diplomatisk kritiker kunne finde at indvende imod denne genre, der så vist har gjort alt for at fratage sig selv berettigelse. I den ophobes i reglen alt, hvad filmen kan præstere af billigt gøgl og gimmicks, og dens skema har udviklet sig til en grum blanding af religionsskvalder, sadisme og forloren romantik. For de tilskuere, der kræver kraftigere stimulanter end det sidstnævnte, er kombinationen af de to første dele altid tilvejebragt med håndværksmæssig omhu og karse detaljer. Endelig er der ofte indlagt scener af imponerende virkning: masseoptrin, væddeløb, ødsle dekorationer og mange strålende farver.

Man imodeså derfor med megen spænding og nogen frygt *Stanley Kubricks* længe bebudede filmatisering af *Howard Fast's* roman „Spartacus“. Var hans personlighed stor nok til ikke at drukne i dette enorme projekt? Svaret må blive et lidt langtrukket jah. Thi vel har *Kubrick* formået – via *Dalton Trumbos* ikke epokegørende manuskript – at viderebringe *Fasts* budskab om de undertryktes ret til frihed, og vel har han formået at undgå de fleste af genrens klichéer, men hovedskikkelsen, gladiatorføreren *Spartacus* bliver, dels på grund af *Kirk Douglas'* lidet nuancerede spil, dels på grund af den megen udvendige snak,

man har overladt ham, kun alt for sjældent et menneske af kød og blod. Der er endda tendenser til at skildre ham som mere end en midlertidig fører for de undertrykte. Kærlighedshistorien er tydeligvis af instruktøren gjort djærvt kødelig, en disposition, der skulle få den til at virke rimeligere i miljøet, end sædvanen er i den genre. „Spartacus“ ekstravagerer smukt i skildringen af de romerske skikkelser, anført af *Sir Laurence Olivier* og *Charles Laughton* i hver sin spillestil og *Peter Ustinov* lette, improviserende klovnerier. Det er fra Kubricks side glimrende „type-casting“, og filmens artistiske højdepunkter forekommer da også i scener med disse personer. Fyldet omkring dem er ikke uden banaliteter, og flere steder ønsker man, at klipperen *Irving Lerner* havde haft tid til at fuldende sit arbejde på filmen; en stramning ville hjælpe den sidste trediedel.

Selv om „Spartacus“ bærer umiskendeligt præg af talent og kunstnerisk temperament, må man stadig betvivle, at genreen skulle egne sig for det socialt engagerede budskab, og selv om „Spartacus“ så langt er at foretrække frem for sine genrefæller, kan man ikke frigøre sig for den tanke, at den har været årsag til en årelang, urationel udnyttelse af et stort instruktørtalent.

Poul Malmkjær.

heroiske rus var dampet af, blev han grebet af uro og angst og af fortvivlelse over at skulle deltage i al denne elendighed. Heltene i disse to nye italienske krigsfilm er da også modløse hverdagsmennesker, bange og trætte, ynkelige og komiske. Men hverken „Den store krig“, der typisk nok handler om første verdenskrig for ligesom at bringe sig på afstand af en aktuel sammenligning, eller „Vejen tilbage“ foregiver at give dokumentariske skildringer af italienere i to verdenskrige. De ligner hinanden deri, at de nærmest tidløst samler sig om de sande helte, ikke om de drabelige og frygtløse krigere, men om almindelige mennesker, der tvinges ud i den heroiske gerning på tværs af al deres fejhed og egoisme. I begge disse film møder vi klassiske figurer, de slyngelagtige og de hæmningsløst egoistiske, og de bliver spillet med fornem stilsikkerhed af *Vittorio Gassmann* og *Alberto Sordi*. „Den store krig“ og „Vejen tilbage“ kombinerer en skildring af klassiske små-skurke med en smuk menneskelig definition på den sande helt. De sætter sagen på spidsen og kommer dermed til ekstra lysende at vise os både krigens umenneskelighed og den anonyme krigers forskræmte og fortvivlede tapperhed.

J. S.

Helte

LA GRANDE GUERRA („Den store krig“). Prod.: Cinematografica S.P.A. – Gray Film, Paris – Dino de Laurentiis 1959. Instr.: Mario Monicelli. Manus.: Age, Scarpelli, Vencenzoni og Monicelli. Foto: Giuseppe Rotunno. Dekor.: Mario Garbuglia. Medv.: Alberto Sordi, Vittorio Gassman, Silvana Mangano, Folco Lulli, Bernard Blier, Romolo Valli, Nicolò Arigliano, Livio Lorenzo, Mario Valdemarin, Achille Compagnoni, Tiberio Mitri, Tiberio Murgia, Vittorio Sanipoli, Carlo d'Angelo.

TUTTI A CASA („Vejen tilbage“). Prod.: Dino de Laurentiis Cinematografica – Orsay Films 1960. Instr.: Luigi Comencini. Manus.: Age, Scarpelli, Comencini og Fondato. Foto: Carlo Carlini. Dekor.: Carlo Egidi. Musik: Emilio Lavagnino. Medv.: Alberto Sordi, Eduardo de Filippo, Serge Reggiani, Martin Balsam, Alex Nicol, Carla Gravina, Didi Perego, Iole Mauri, Nino Castelnuovo, Mac Ronay, Vincenzo Musolino, Mario Frera, Claudio Gora, Maria Felliciani, Silla Bettini, Mino Doro.

Den almindelige italiener blev i følge historikere grebet af lede ved krigen så at sige, før han takket være Mussolinis martialske initiativ blev bragt ind i den. Efter at den første

Respektfuld

DAMA S SOBATSCHKOI („Damen med hunden“). Prod.: Lenfilm 1959. Instr. og manus.: Josef Cheifits efter Tjechov. Foto: Andrej Moskvín og D. Meschiew. Musik: Nadeshda Simonian. Medv.: Ia Savina, Aleksej Batalov.

Et af de „instruktør-teams“ der gjorde sig bemærket inden for sovjetfilmen i trediverne, var *Zarchi-Cheifits*. De kom fra Komsomol-bevægelsen (den kommunistiske ungdomsorganisation) og var i starten meget partitro i deres film, men røbede efterhånden også snart en evne til at forme individuelle personer. Den bedst kendte – og vel nok den bedste – af deres film er „Den baltiske debuterede“ fra 1937, der også vil være kendt herhjemme i filminteresserede kredse. Foruden at være en meget stor triumf for *Tjerkasov*, der spillede den store hovedrolle, var filmen også en triumf for dens instruktører, og den vil den dag i dag være i stand til at fængsle et publikum.

Efter krigen skiltes *Zarchis* og *Cheifits'* veje. Over dansk TV stiftede vi for ikke så længe siden bekendtskab med *Cheifits'* „En stor familie“, der var en af bebuderne af det „tøbrud“, der i de senere år har præget russisk